

prvopočiatok - pozri *začiatok*; *kozmogónia*; *chaos*; *Fénix* (Zamarovský); *svetové vajce* (Baleka)

prvotina - pozri *juvenilia*

prvotlač - tiež *inkunábule*, *paleotyp*, *kolísková tlač*; *tlač* z raného obdobia *knihtlače*, t.j. od jeho vynájdenia do konca roku 1500; prvou známou prvotlačou je 42 riadková zdobená biblia z rokov 1453-55 v počtu 175-200 exemplárov, vyhotovená Johannom Gutenbergom v Maizene; najstaršia česká prvotlač: *Kronika Trojanská* (datovaná z 1468, ale vytlačená zrejme neskoršie); odhad celkového počtu prvotlačí je 40 tisíc knižných jednotiek; v texte inkunábulí ponechávané voľné miesto pre dodatočné prevedenie *iniciál*, ktoré často realizovali veľkí umelci: Holbein Ml., Cranach St.; prvotlače majú vysádzaný text z voľných *liter*; prvotlačou inšpirovaná ukážková tlač z konca 19.st. v rámci obrodného hnutia *Arts and Craft Exhibition Society* (pozri *Kelmscott Press*); pozri *Herbatius*, *Svetová kronika*, *Hypnerotomachia Poliphili*; *Matenadaran*; *remargácia*; *Bodleyho knižnica*; *kvatern*, *sextern*

1.prvotlač; pozri *priesvitka/filigrán/vodoznak*

2.počiatky *drevorezu* a ďalších *grafických techník* (napr. *mediryt*, *litografia*); pozri *faksimilový drevorez* a *drevoryt*; *hracie karty*; *remargácia*

A. Koberger (tlač): Evanjelista Matúš (prvotlač, Kobergerova biblia, 1483)

prvotná látka - pozri *materia prima/pralátka/prahmota*

„prvotná voda“ - Becker v súvislosti s heslom *olej*: podľa *šintoistickej* mytológie predstavovali oleje nediferencovaný prvotný stav sveta; prvotnú vodu (kvapalinu) tvoril olej

prvotný hriech - tiež *dedičný hriech*, *Pád Adama a Evy*, *Pád človeka*, *Pád prvých rodičov*, *Pokušenie Adama a Evy a d.*; hriech Adama a Evy, ktorí okúsili ovocie (pozri *plod*) zo stromu poznania v rajskej záhrade napriek Božiemu zákazu; symbolom stromu bol *figovník*; očistenie sa od dedičného hriechu prináša človeku *krst*; v gotike prvotný hriech zobrazovaný v podobe *opice* s *jablkom* v *tlači*; prvotná cirkev prirovnávala k prvotný hriech k príbehu *Pandory*, a preto sa *pohanská Pandora* stala náprotivkom biblickej Evy (pozri *paralelizmus*); príbeh o prvotnom hriechu Evy a Adama zachytený v židovských bájach; z *heretikov* neuznávali dedičný hriech napr. *pelagiáni*, *sociáni*, *beghardi*, *amalikáni*; pozri *milcham*, *papagáj*, *jablko*, *plod*, *bodliak*, *bosorka*, *dobrá pastier*: ovca navrátená do čriedy; *havran* (Biedermann)

-v súvislosti s heslom *Šét*: Šét vystupuje v prevažne židovskom pseudoepigrafe Apokalypsa Mojžišova (3.-5.st.), ktorá opisuje život Adama a Evy po ich vyhnaní z rajskej záhrady; v ňom Šét a Eva cestou ku dverám do záhrady prosia o nejaký olej zo stromu milosrdenstva (t.j. *stromu života*); cestou je Šét napadnutý a pohryzený divou zverou, ktorá odíde, keď jej Šét prikáže; *archanjel Michael* odmietne dať im olej v tejto chvíli, ale sľubuje, že na konci vekov, keď budú všetci ľudia vzkriesení, rozkoše raja budú dané svätým ľuďom a Boh bude pobývať v ich strede; počas ich cesty zo záhrady Adam hovorí Eve: „Čo si urobila, že si priviedla na nás veľký hnev,

ktorým je smrť?"; neskôr iba Šét môže vložiť Adama pri jeho pohrebe do božského vozu, ktorý ho odvezie do rajskej záhrady (kap. 5-14)

http://it.wikipedia.org/wiki/Albero_della_conoscenza_del_Bene_e_del_Male

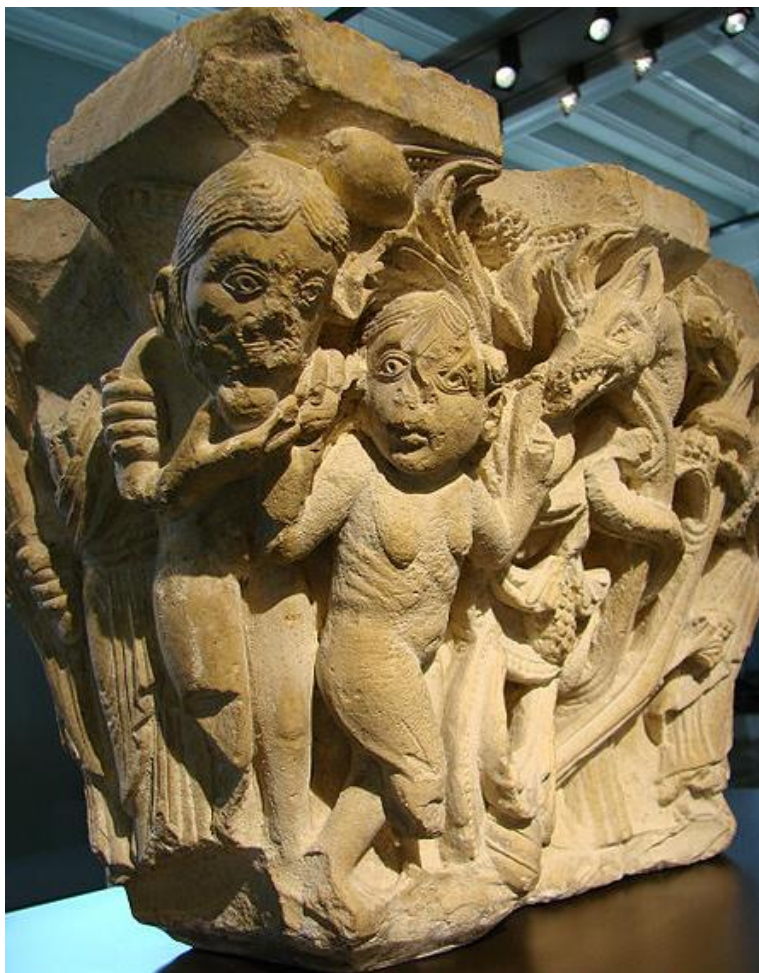
http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=3

http://en.wikipedia.org/wiki/John_Baptist_Medina

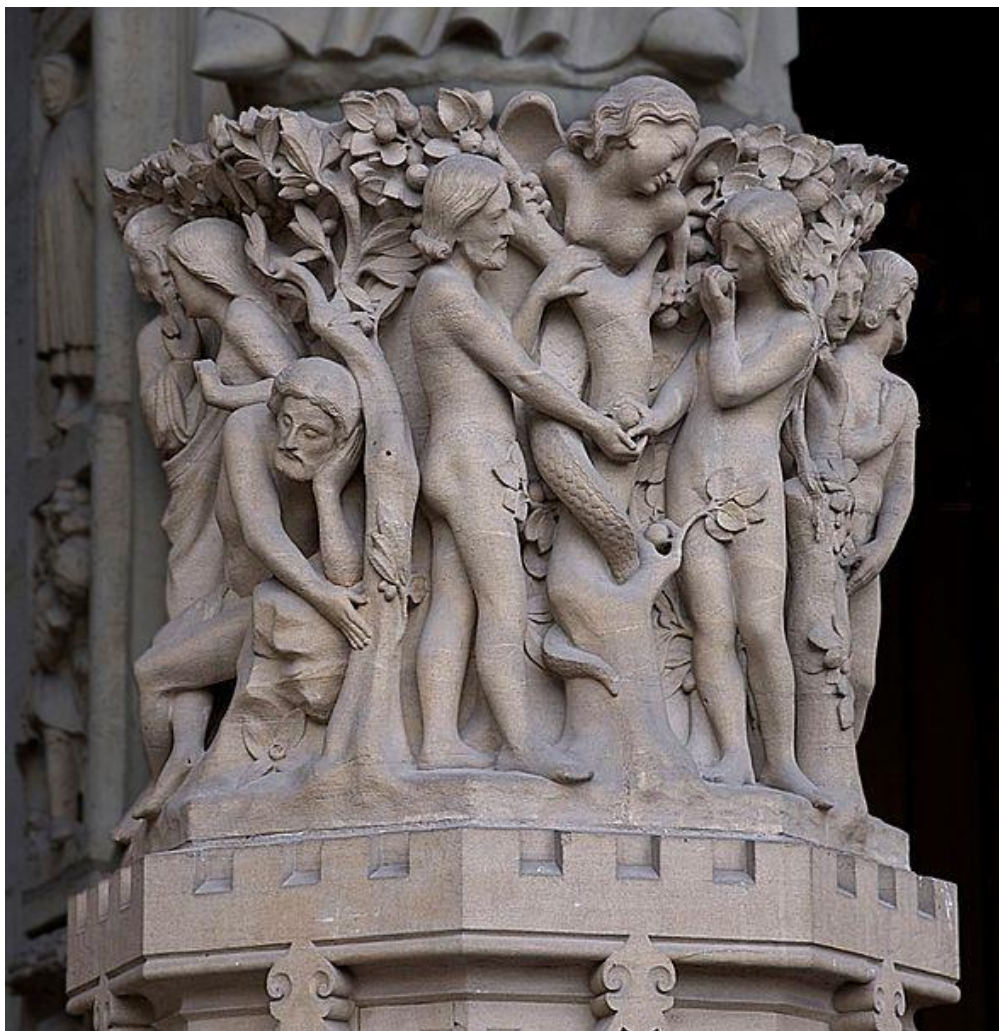
http://en.wikipedia.org/wiki/Fall_of_Man

Adam a Eva (hlavica stĺpu, opátstvo la Madaleine Vézelay, Francúzsko, 12.st.)

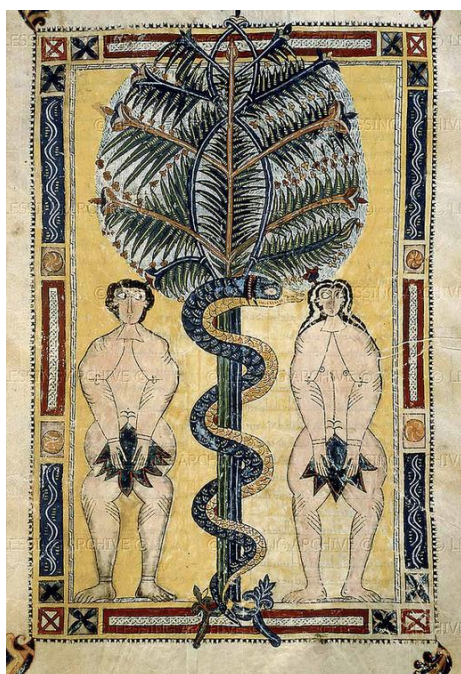
Adam a Eva (hlavica stĺpu, opátstvo Corbie v Picardii, Francúzsko, 12.st.)

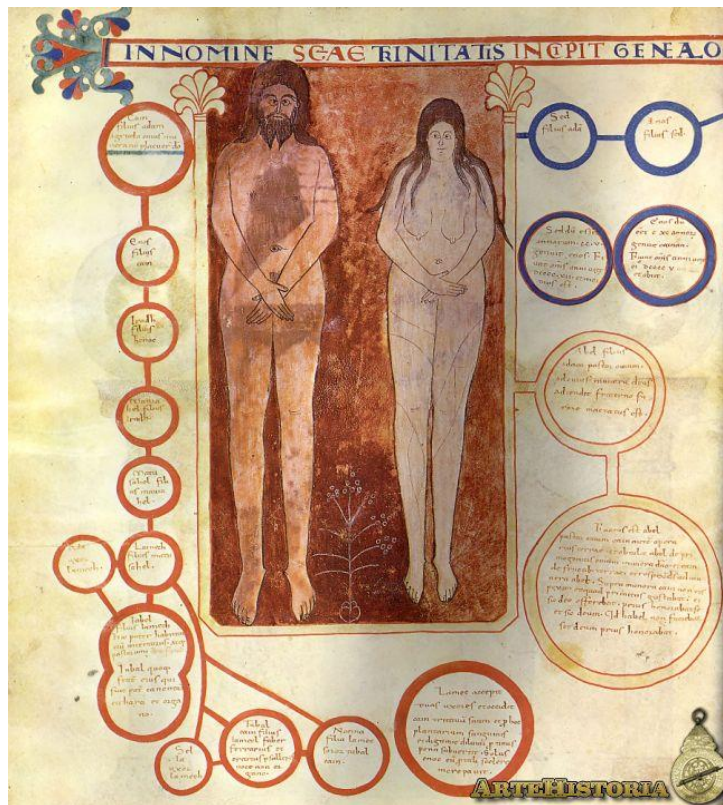
Adam a Eva (hlavica stĺpu, katedrála Notre-Dame, Paríž, 12.-13.st.)

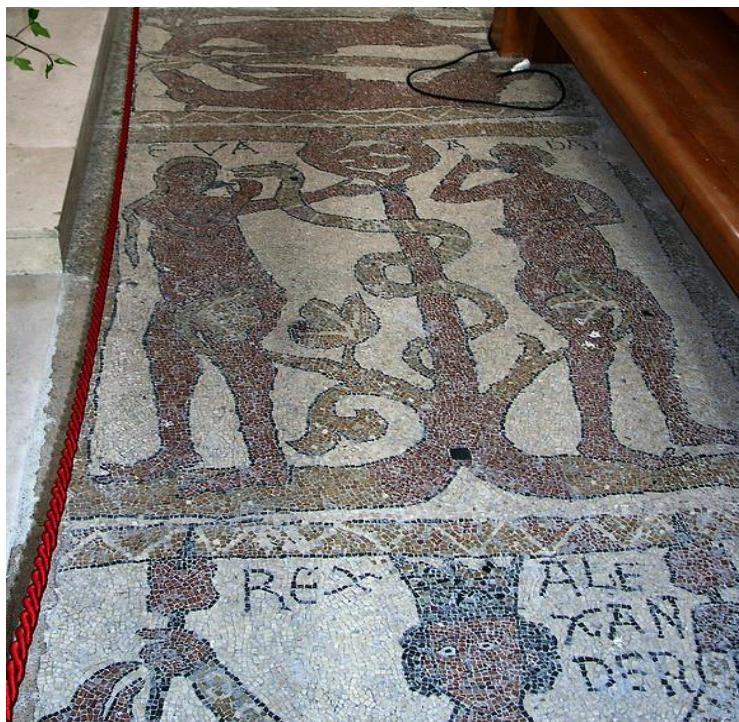
Adam a Eva (Codex Vigilanus, r. 976)
Adam a Eva (Beatus Silos, 1109)

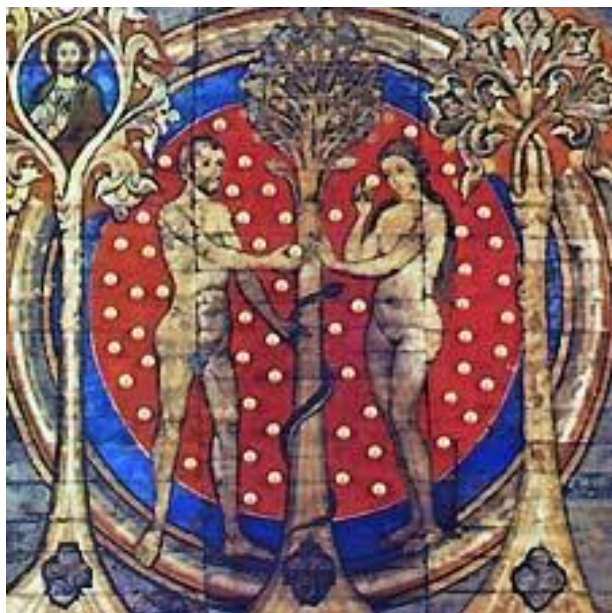
Adam a Eva. Prvotný hriech (Beatus Escorial, 950-955)
Adam a Eva (miniatura, Beatus Arroyo, 13.st.)

Esteban García: Adam a Eva (Beatus Saint-Sever, 1028-72)

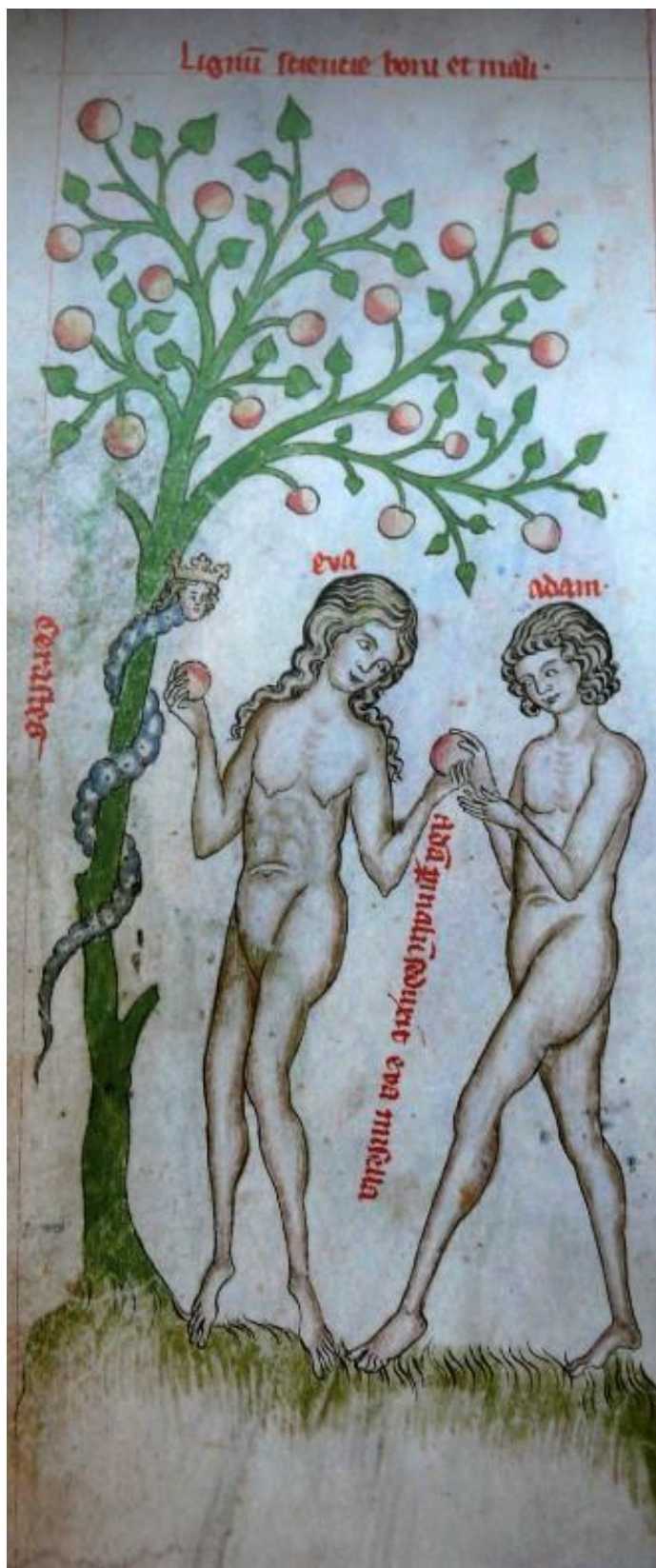
Adam a Eva (mozaika kostola sv. Jakuba, Trani, Taliansko, 12.st.)

Neznámy autor: Adam a Eva (tempera na dreve, kostol sv. Michala v Hildesheime, 1200)

Stvorenie a pád (Anglo-katalánske psaltérium, 1185-1195)

Kanonik Beneš: Adam a Eva v raji (Pasionál abatiše Kunhuty, zač. 14.st.)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Prvotný hriech, Adam a Eva vyhnání z raja (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

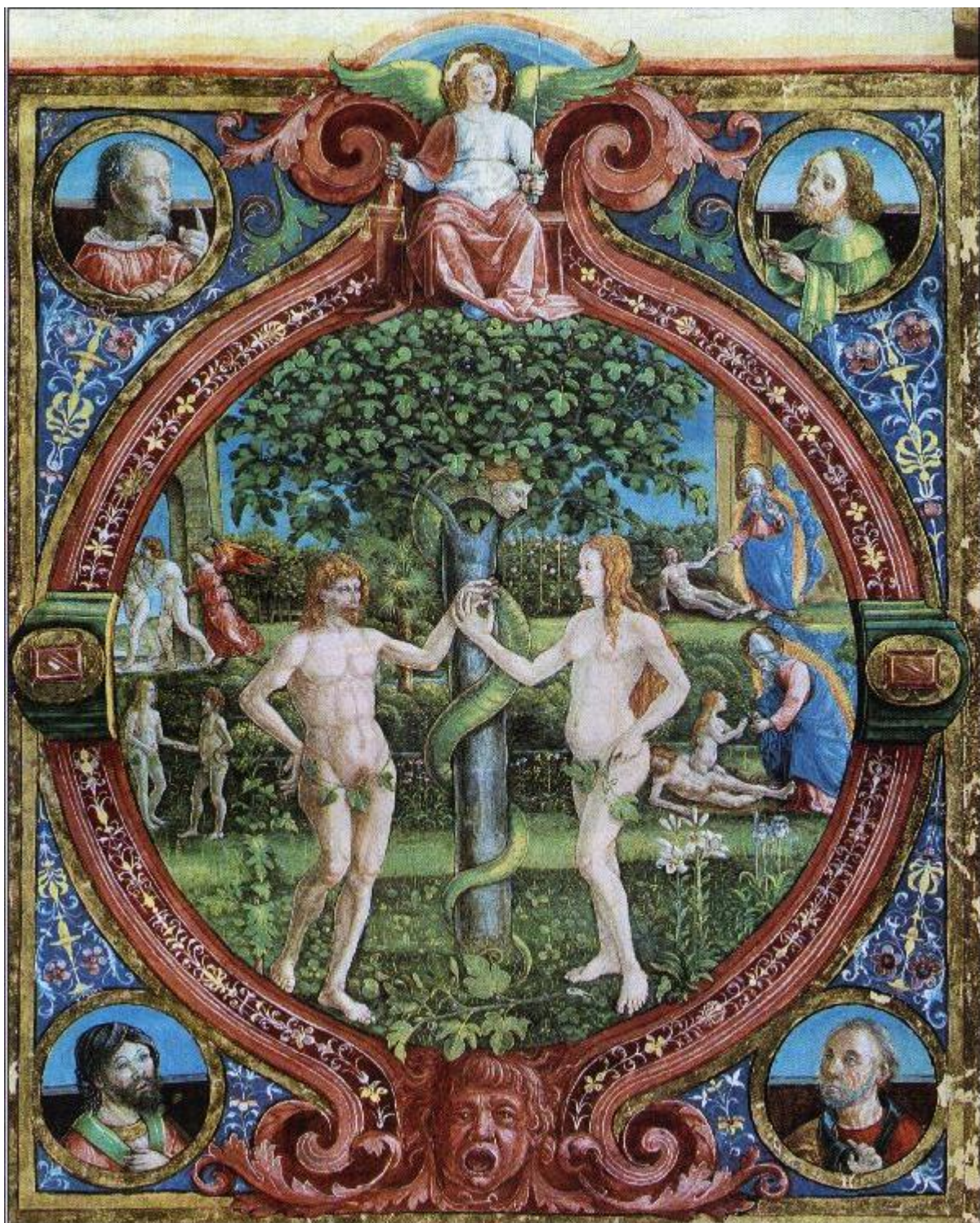
Adam, Eva a diabol (iluminácia, 15.st.)

Prvotný hriech (freska z kostola v Gouaux-de-Larboust, Francúzsko, 15.st.)

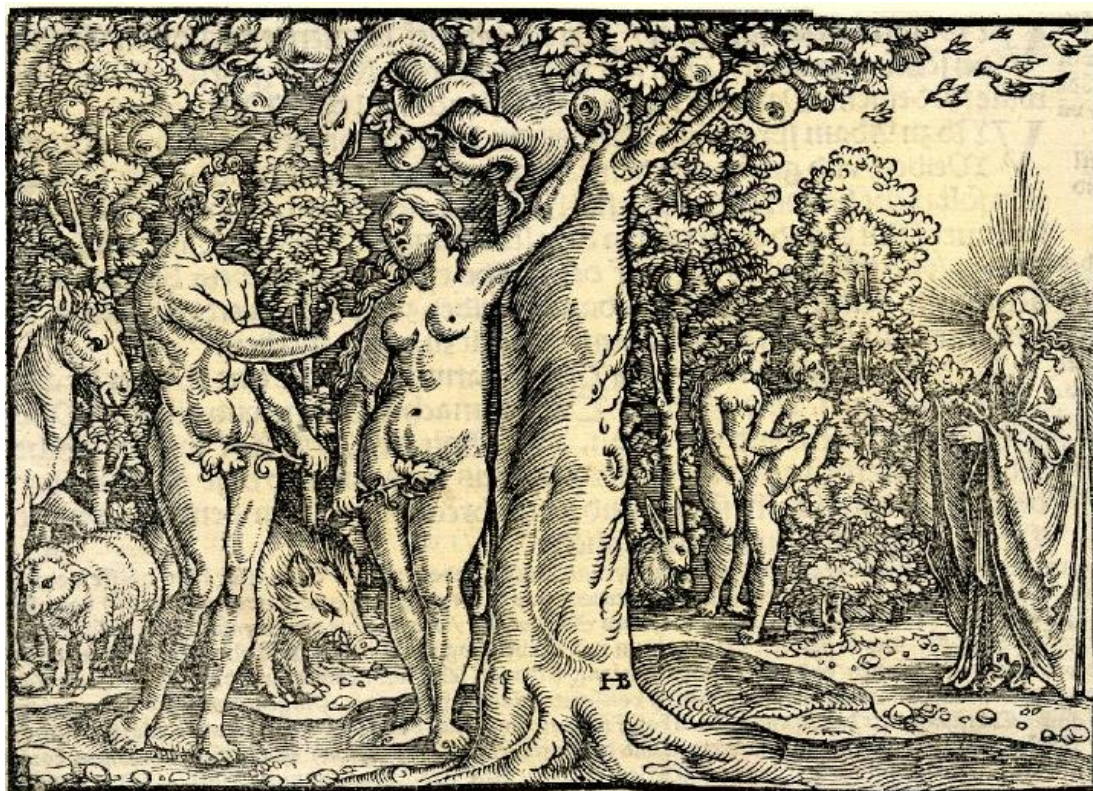
Majster banderol: Pád človeka (1455-1468)

Prvotný hriech (florentská miniatúra)

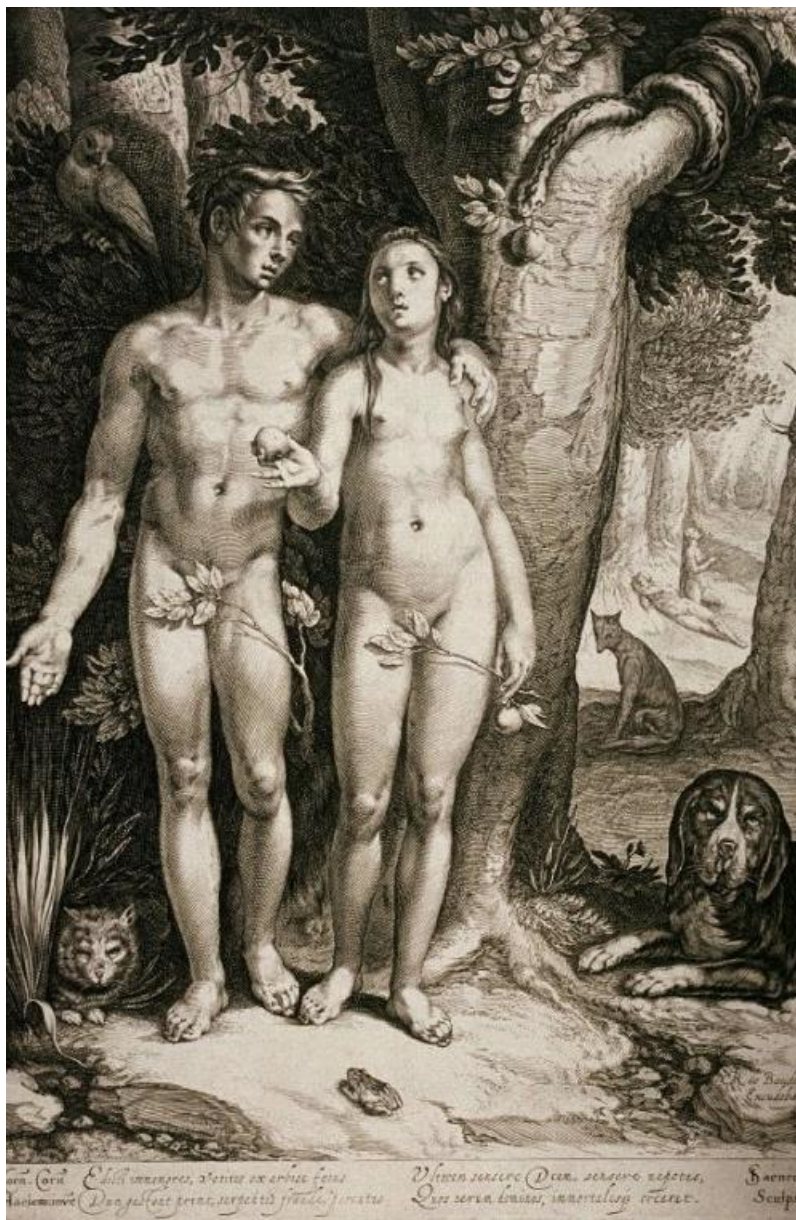
Neznámy autor: Pád prvých rodičov (1501-1600)

H. Brosamer: Pád človeka (drevoryt z Lutherovej biblie, 1550)

A. Dürer: Pád (1.grafický list Malých paší, 1510)

J. Saenredam podľa C. van Haarlem: Adam a Eva v rajskej záhrade (rytina, 16.-17.st.)

Z. Dolendo podľa B. Spranger: Adam a Eva (rytina, 1598)

L. van Leyden: Pád človeka (rytina, 1529)

H. Baldung: Adam a Eva (1519)

H. Bosch: Prvotný hriech. Vyhnanie z raja (detail ľavého panelu tryptychu Fúra sena, 1502)

G. Vasari: Adam, Eva a Satan (detail Alegória Nepoškvrneného počatia, 1541)

J. de Backer: Pád prarodičov (16.st.)

G. Romano: Pokušenie Adama a Evy (16.st.)

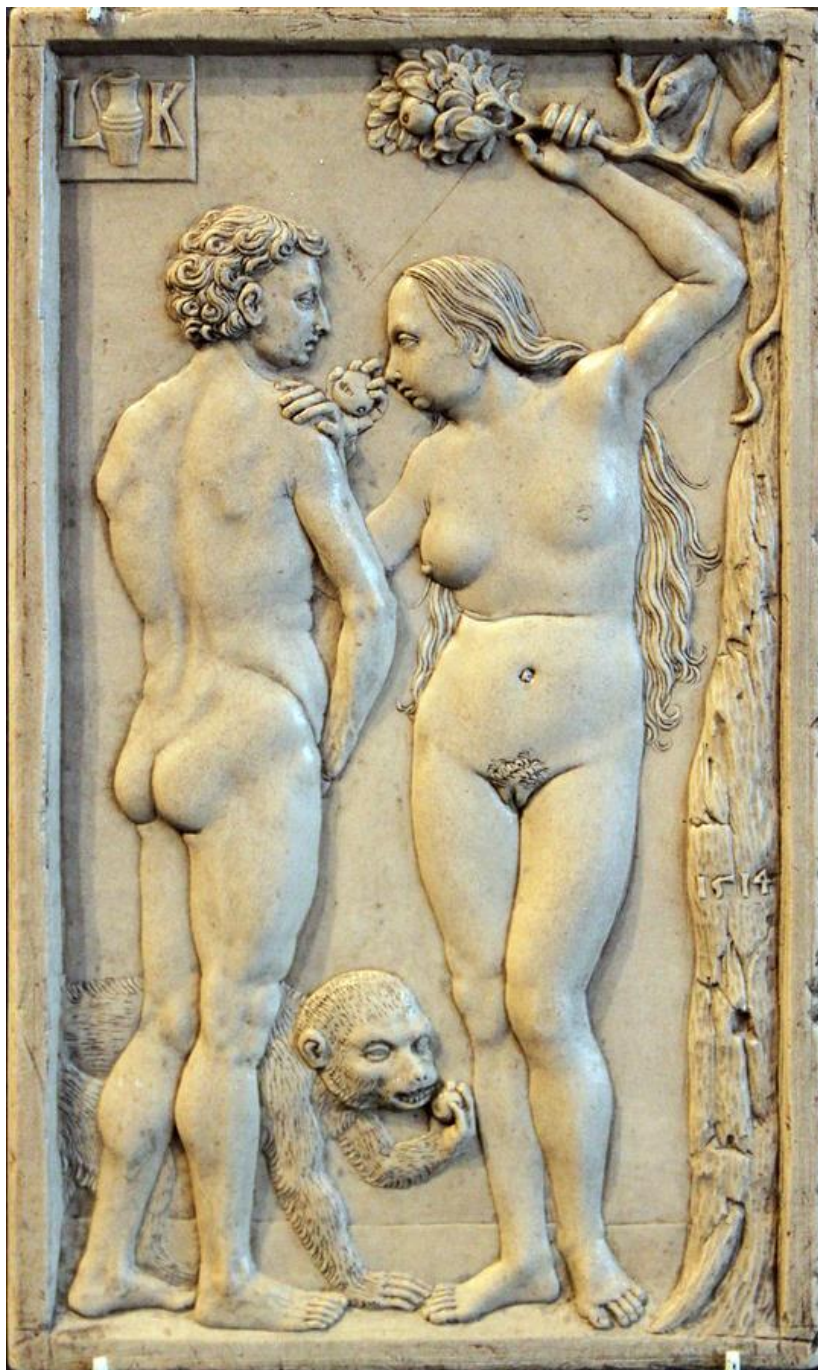
P. van Coecke Aelst: Hriech (1520-1530)

P. van Coecke Aelst: Pokušenie (16.st.)

A. Vaccaro, N. Vaccaro: Adam a Eva v rajskej záhrade

L. Krug: Adam a Eva. Pád človeka (solnhofenský vápenec, 1514)

L. Krug: Adam a Eva (rötlicherský mramor, 1520-1525)

H. Wierix: Kristus poráža satana a hriech (1585)

J. Jordaens: Pád človeka (17.st.)

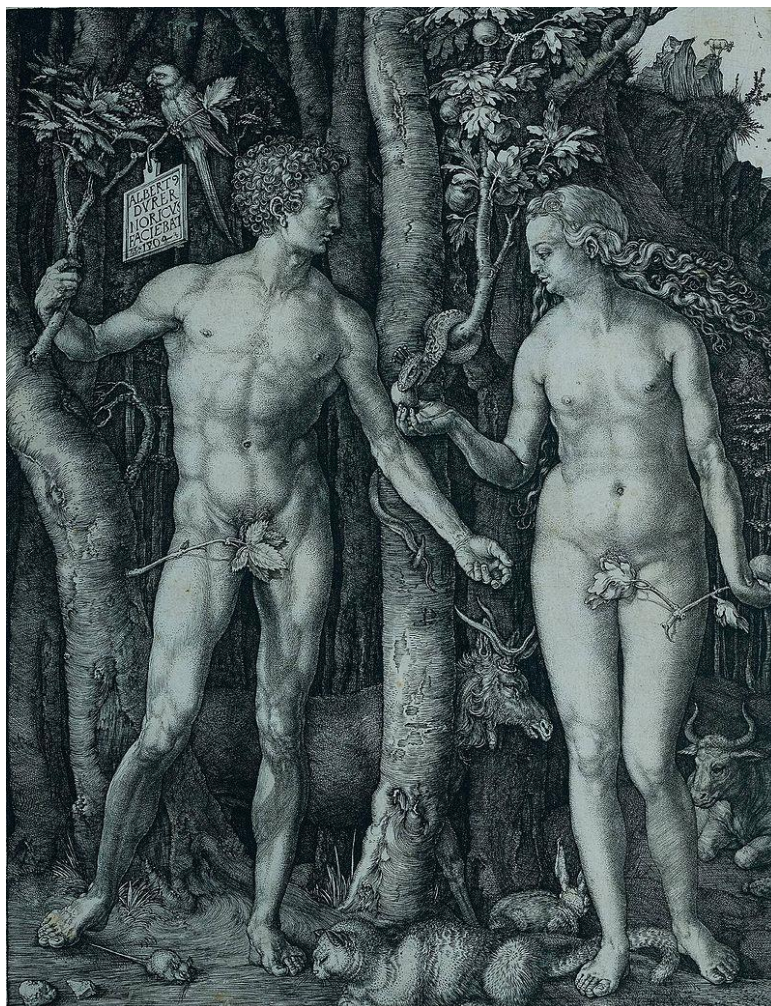
J. Bruegel ml. a F. Wouters: Krajina s pádom človeka (1634-1635)

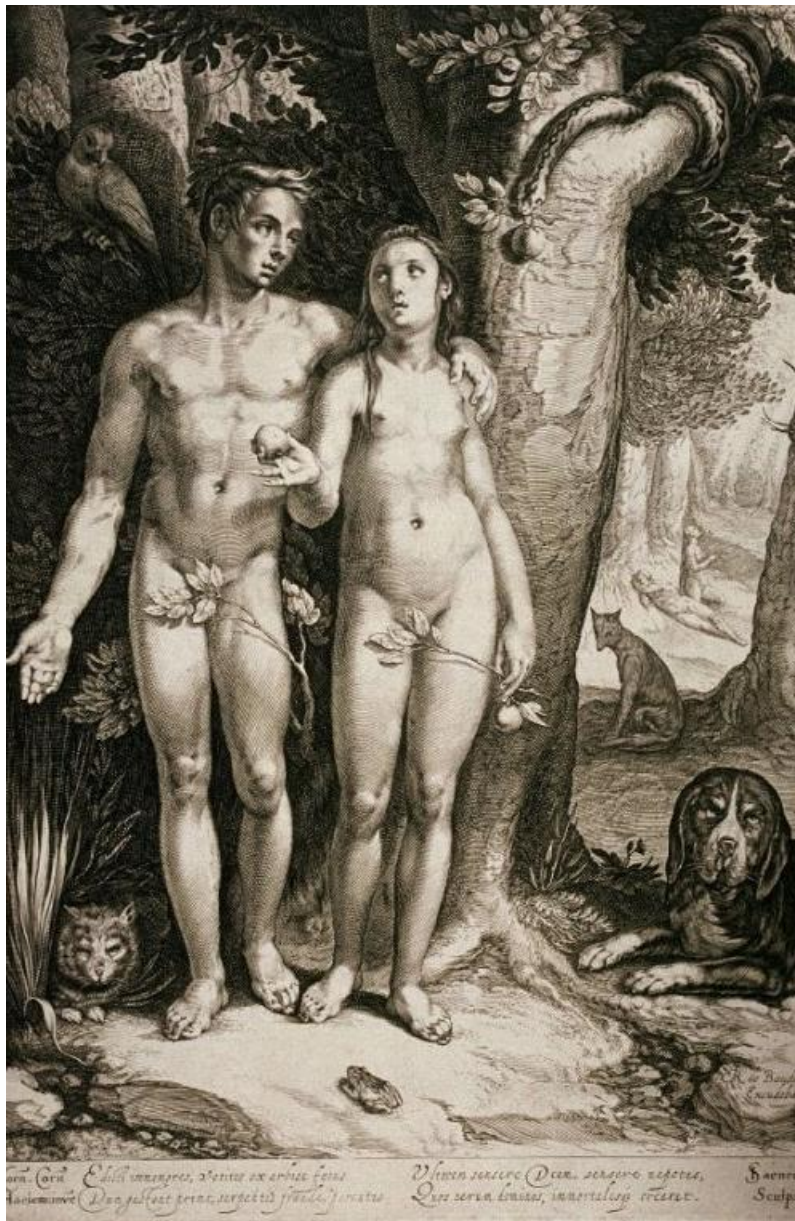
J. König: Adam Eva v raji (1.pol. 17.st.)

G. van den Eeckhout: Pád človeka (1646)

A. Dürer: Adam a Eva (medirytina, 1504)

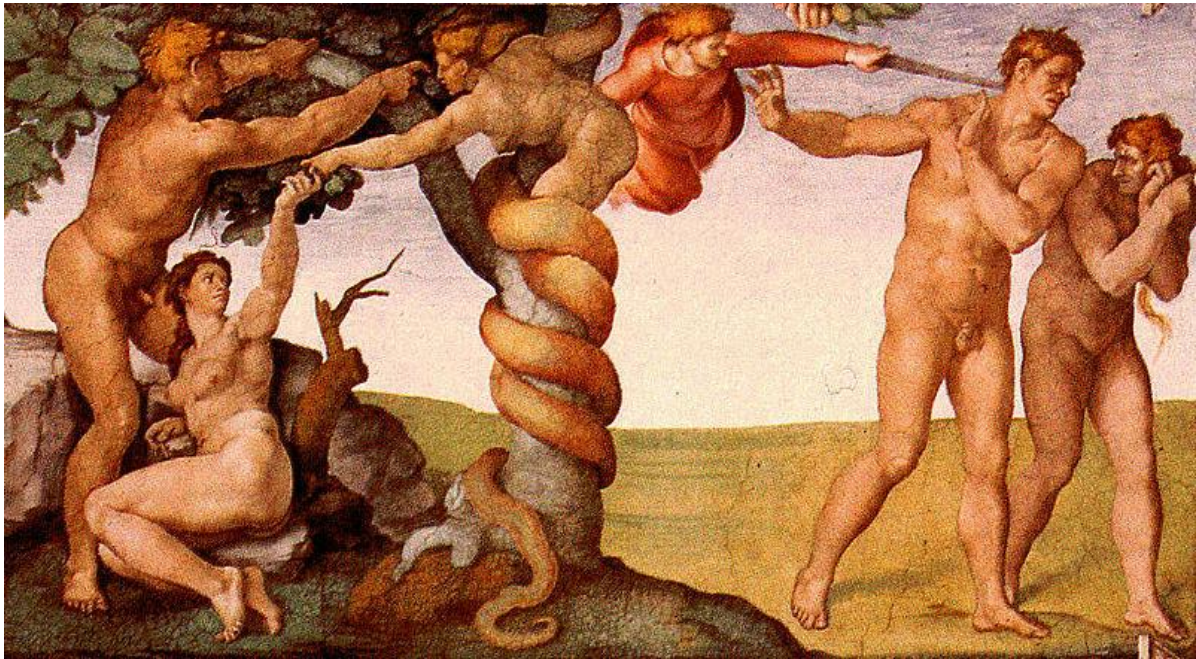
J. Saenredam podľa C. van Haarlem: Adam a Eva v rajskej záhrade (rytina, 16.-17.st.)

P. van Coecke Aelst: Hriech (1520-1530)

P. van Coecke Aelst: Pokušenie (16.st.)

Michelangelo: Pokušenie a Pád (freska Sixtínskej kaplnky, Vatikán, 16.st.)

H. Holbein ml.: Adam a Eva (1517)

G. Romano: Pokušenie Adama a Evy (16.st.)

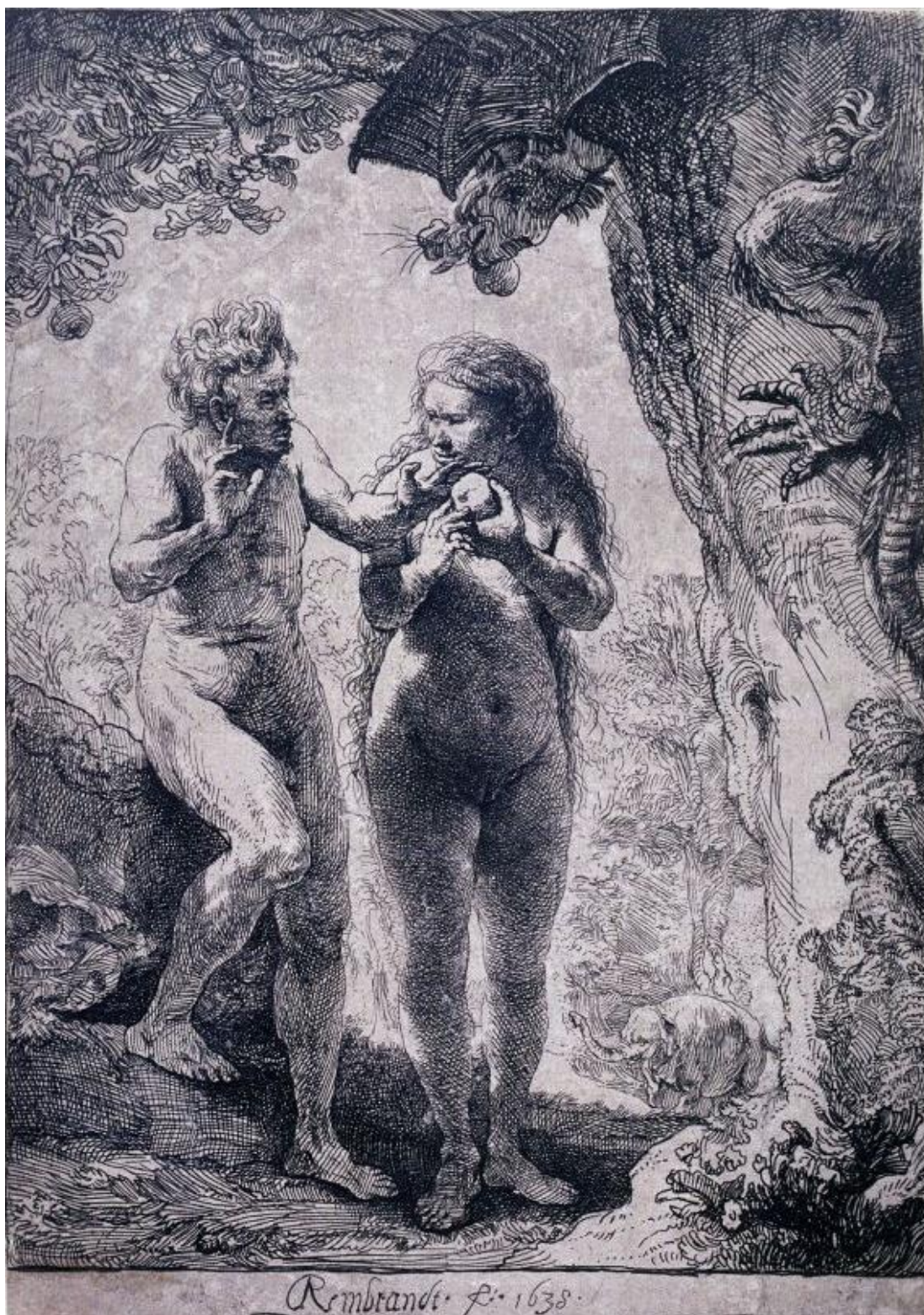
J. van Scorel: Adam a Eva (1495)

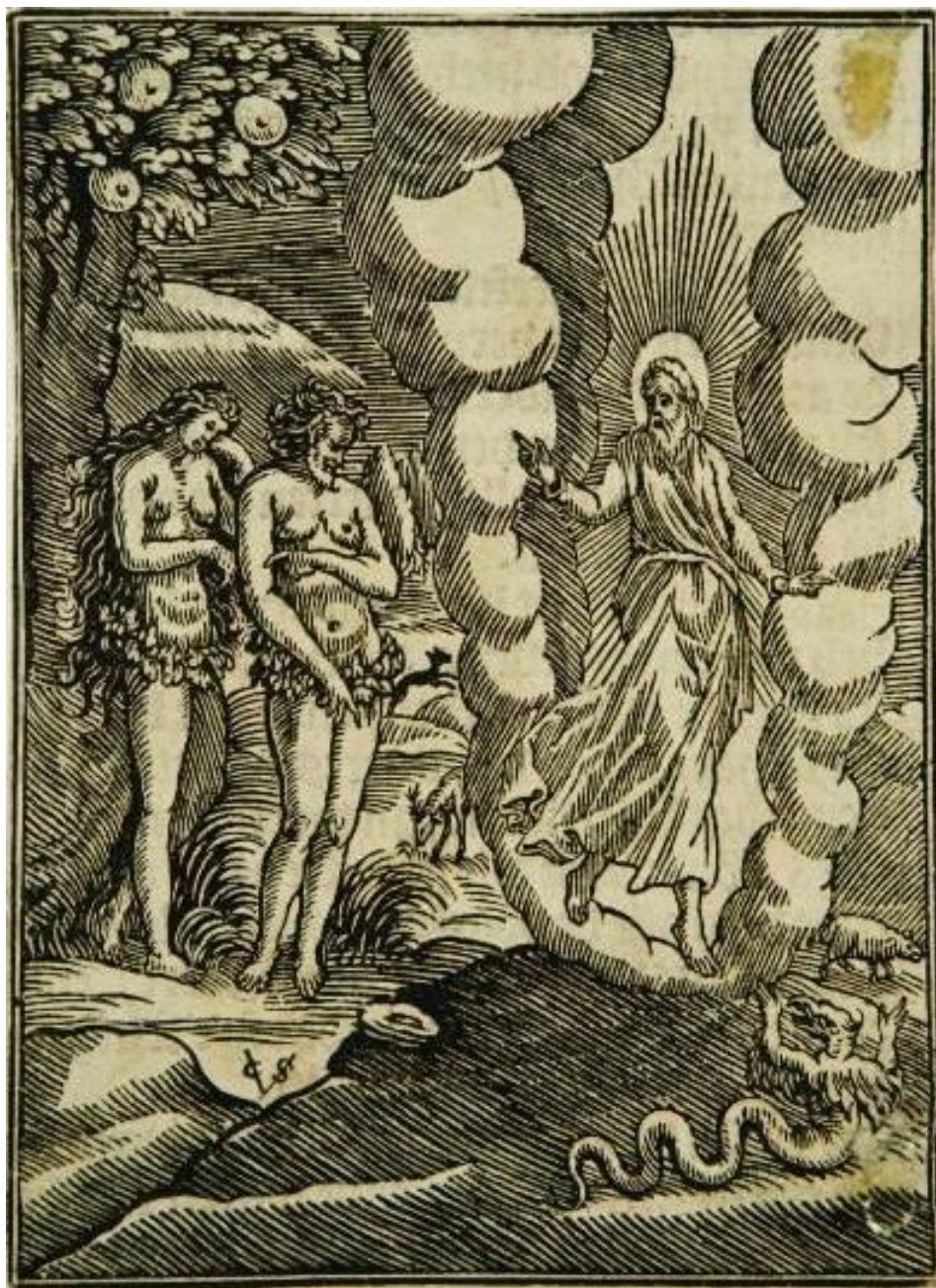
Roelant Savery a Cornelis van Haarlem: Adam and Eve v raji. Pád človeka (1618)

J. Tintoretto: Pokušenie Adama (16.st.)

Rembrandt: Adam a Eva (lept, 1638)

Ch. van Sichem II: Adam a Eva (drevorez, 1631)

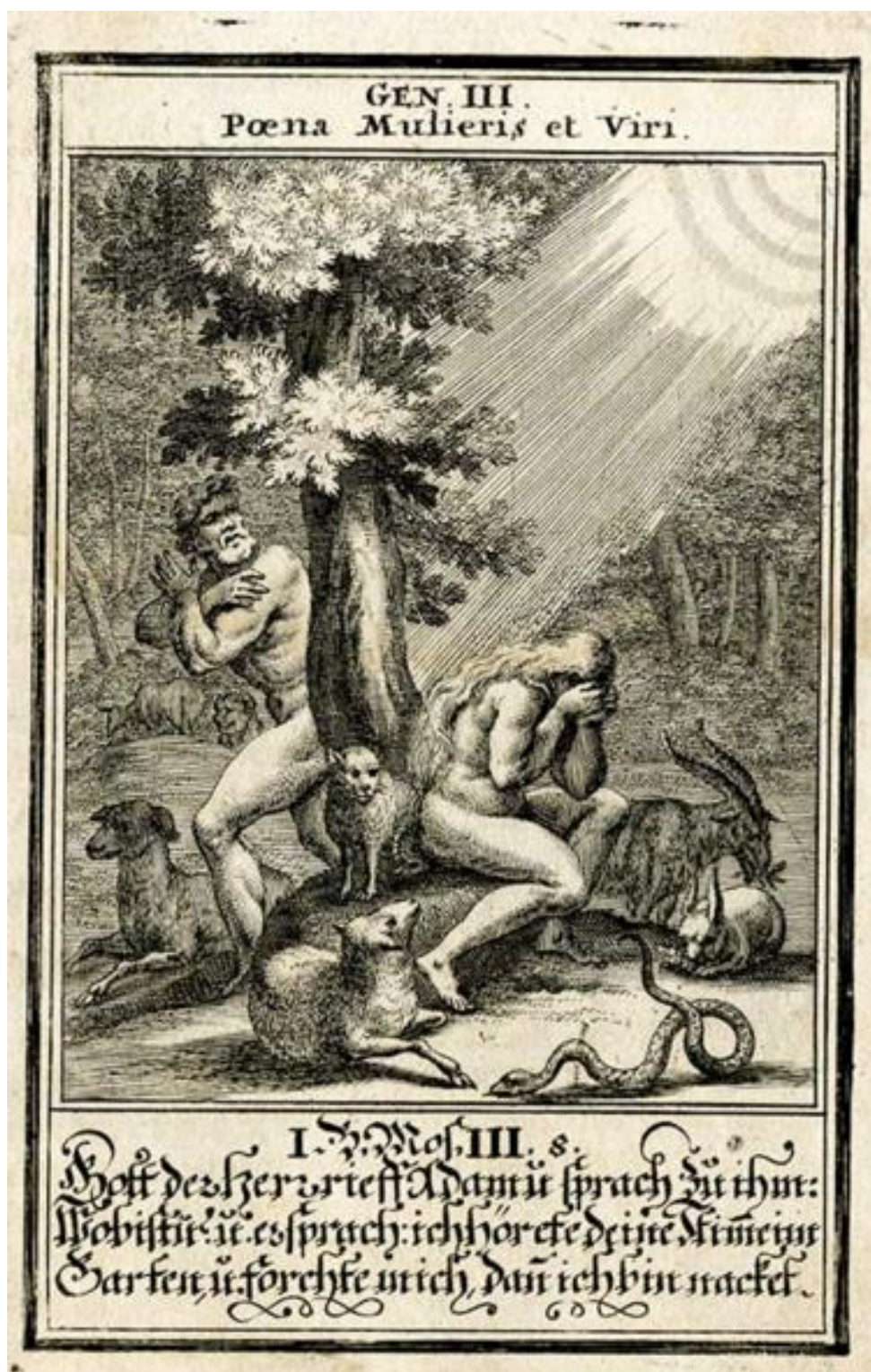
C. van Haarlem: Pád človeka (1592)

Tizian: Adam a Eva (16.st.)

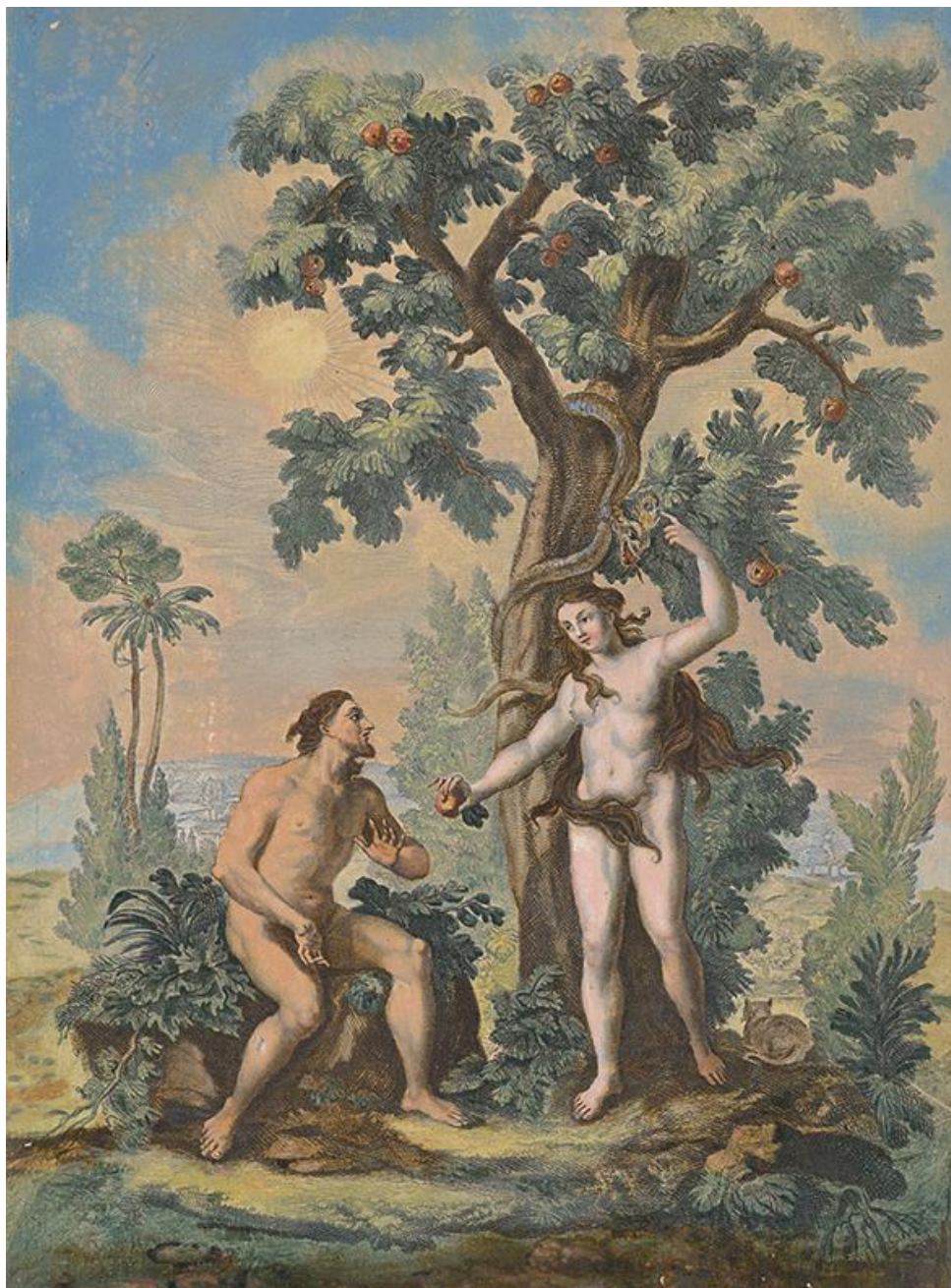
G. van den Eeckhout: Pád človeka (1646)

Ch. Weigel st.: Prvotný hriech (medirytina z Bible ectypa, 1695)

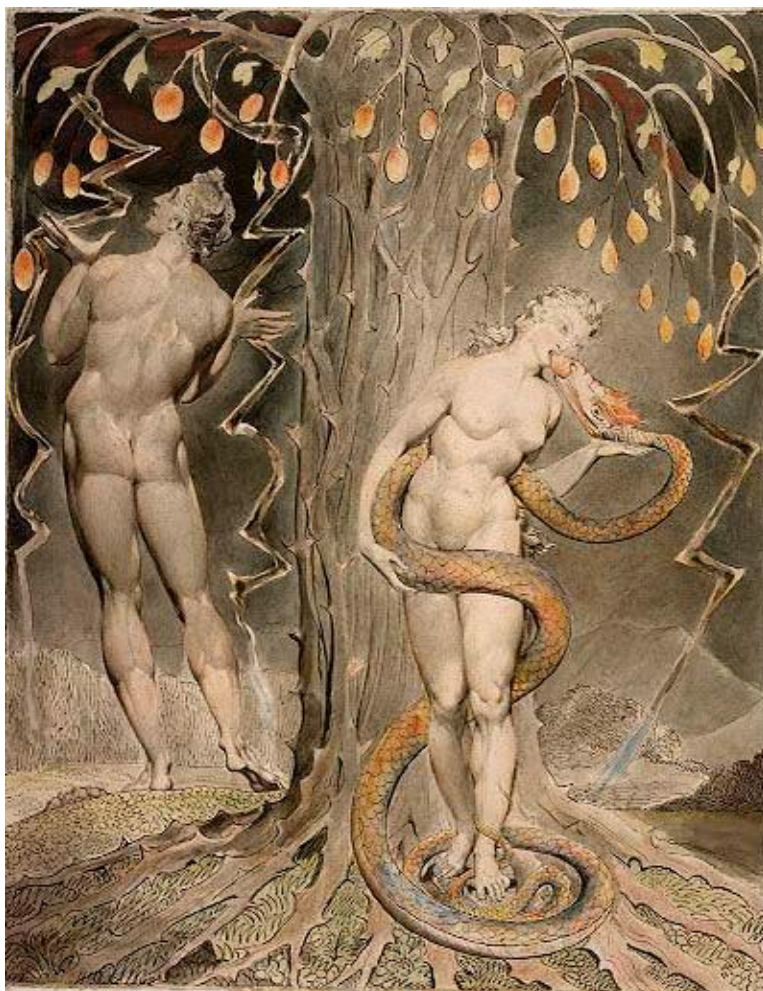
V. Koreň: Adam a Eva (drevoryt, 17.st.)

G. B. Göz, J. G. Hertel st. (vydavateľ): Adam, Eva a had (kolorovaná medirytina, okolo 1765)

J.-B.-M. Pierre: Pokušenie Evy (18.st.)

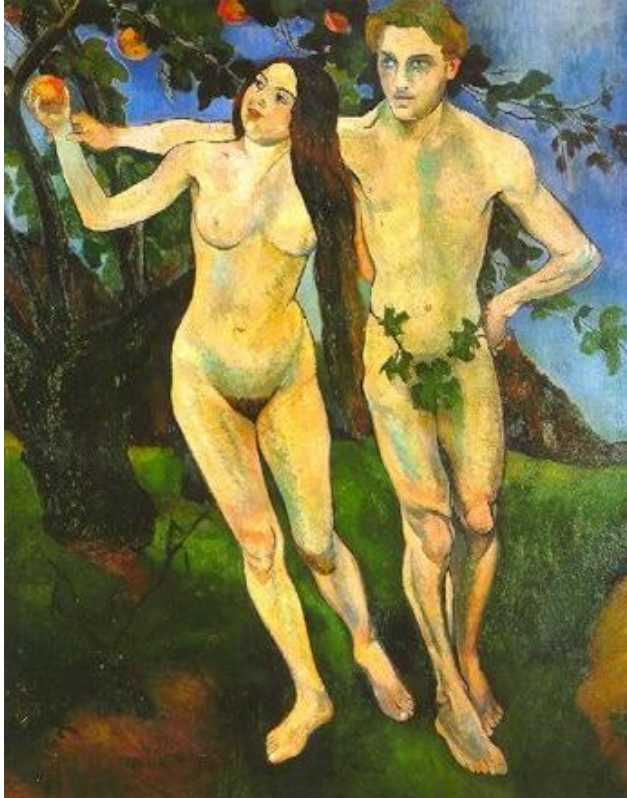
W. Blake: Pokušenie a pád Evy (ilustrácia k Miltonovmu Stratenému raju, 1808)

W. Strang: Pokušenie (1899)

A. P. Weisz-Kubínčan: Pokušenie (1940-1944)

S. Valadon: Adam a Eva (1909)

E. Munch: Adam a Eva (1915)
M. Beckmann: Adam a Eva (1917)

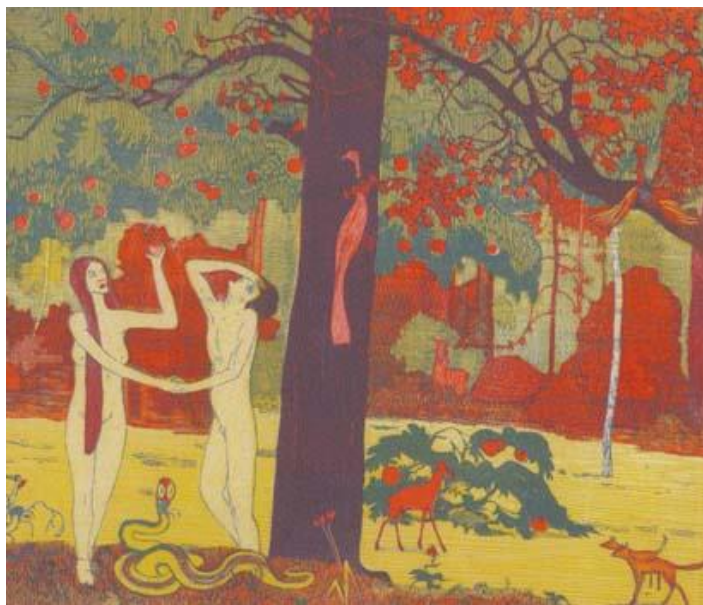

J. Collinásy: Adam a Eva (1949)

F. Botero: Adam a Eva (kasíno Monte Carlo kasíno, Monako)

J. Váchal: Raj (20.st.)

prvý klasicizmus - barokový klasicizmus

Prvý máj - Despertad: tradícia Prvého mája začína v starovekom *Ríme*; sviatok bol súčasťou sviatku *Floralia*; s podmaňovaním ďalších území Rimanov prišli do styku s *keltským* prvomájovým sviatkom zvaným *Beltane*, postupom času obidva sviatky splynuli; v škandinávskom a nemeckom prostredí bola ekvivalentom prvomájového sviatku *Walpurgina noc*; kresťanské náboženstvo tieto sviatky veľmi neovplyvnilo; v stredoveku v anglickom prostredí k týmto pohanským sviatkom pribudli ďalšie zvyky (zbieranie kvetov, vetvičiek v nočnom čase, víťanie východu slnka v lese), podľa *puritánov* spojené s nemravnosťou; zabávajúci stavali uprostred dediny strom (máj), okolo ktorého potom celý deň tancovali a zabávali sa a hrali rôzne hry; volili si „kráľovnú“ a často aj „májového kráľa“, ktorí tieto slávnosti viedli; stavenie mája a voľby májovej kráľovnej bolo známe aj v iných častiach Európy; pôvodne bolo cieľom týchto rituálov zaistiť hojnosť úrody a v širšom zmysle aj *plodnosť* dobytku a ľudí; postupom času sa vytratil pôvodný význam a sviatok sa premenil na ľudovú slávnosť; *protestantskí* reformátori sa pokúšali odstrániť všetky sviatky, ktoré považovali za pohanské; *kalvínske* Škótsko roku 1554 zakázalo prvomájové oslavy; neskôr, roku 1644 anglický parlament na čele s puritánmi zakázal stavenie mája; návratom k monarchii roku 1660 sa ľudia vrátili k starým zvykom; v 18.-19.st. sa zvyk stavenie mája postupne vytrácal; v poslednom čase však znovu oživa; mnohé dnešné formy (detské tance okolo mája, zapletanie pestrofarebných stužiek) pochádzajú z nedávnych čias; dnešné slávnostné sprievody a manifestácie na 1.mája majú pôvod v Severnej Amerike a datujú sa do čias priemyselnej revolúcie; v tom čase zavádzania strojov s nepretržitou prevádzkou majitelia tovární často nútili zamestnancov pracovať až 16 hodín denne s výnimkou nedele; federácia odborových zväzov USA a Kanady sa snažila od 1.mája 1886 zaviesť osemhodinový pracovný čas; väčšina zamestnávateľov na túto požiadavku nepristúpila a bol vyhlásený štrajk; prvé strety s políciou na námestí Haymarket v Chicagu viedli k prvým obetiam na životoch; podporné manifestácie vznikli vo Francúzsku, Anglicku, Holandsku, Rusku, Španielsku a Taliansku; roku 1889 medzinárodný kongres socialistických strán v Paríži vyhlásil 1.máj 1890 za deň medzinárodných demonštrácií za osemhodinový pracovný čas, neskoršie za lepšie pracovné podmienky; v republikách bývalého Sovietskeho zväzu boli prehliadky spojené s ukázkou techniky (aj vojenskej); dnes je vo veľa krajinách 1.máj Sviatkom práce alebo Medzinárodným dňom pracujúcich; USA a Kanada však majú Sviatok práce v prvý septembrový pondelok

Prymačenko – Primačeko Maria

Primačeko Maria - (†1997); ukrajin. Марія Оксентіївна Примаченко; známa ukrajinská ľudová maliarka, predstaviteľka *naivného umenia*; venovala sa kresleniu, vyšívaniu, maľovaniu na keramiku; pozri *ukrajinské umelkyne, naivní maliari*

https://en.wikipedia.org/wiki/Maria_Prymachenko

<https://www.google.sk/search?q=Maria+Primachenko&espv=2&biw=1848&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ClcBEIkeahUKEwiQlc3DjvfGAhXJaRQKHf3lCHs&dpr=1>

<https://www.baskiloji.com/Sanatci/1538/maria-primachenko>

<http://www.wikiart.org/en/maria-primachenko/this-ukrainian-ram-did-not-gather-his-crop-1976>

M. Primačenko: Lev na zlomenom dube (1963)

M. Primačenko: Dvojhlavé kurča (tempera, 1977)

M. Primačenko: Tento ukrajinský baran sa nepôjde pásť (tempera, 1976)

M. Primačenko: Páv a krokodíl (1937)

M. Primačenko: Had (1959)

M. Primačenko: Kôň v smútku (1962)

M. Primačenko: Čajky na lodi (1965)

M. Primačenko: Štyria opilci idú na vtákovi (1976)

M. Primačenko: Mladá straka ulovila baštu (1978)

M. Primačenko: Toto zviera pribehlo z kopca (1978)

prýskací kladivo/sedlák/vlk - české termíny pre sochárske *kladivo*, ktorého jedna úderová plocha tvorí mierny vydutím sedlo; slúži na priame opracovávanie *kameňa* otlkaním; pozri *sochárske nástroje* *skulpturálne, kamenické nástroje, kamenické kladivko*

-osadzovacie kladivo; jeden z typov *kamenického kladivka*

pryskyřice - český termín (tiež *klovatina*) pre *živicu*

prytaneion - spolu s *búleutérionom* rímske správne budovy; pozri *architektúra rímska*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Prytaneion>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Prytaneion>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Prytaneion>

<http://de.wikipedia.org/wiki/Prytaneion>

<http://www.sacred-destinations.com/turkey/ephesus-prytaneion.htm>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Prytaneion>

przeworská kultura - hmotné pamiatky *žiarových* pohrebísk z 1.st.pred Kr.-4.st.po Kr. v juhovýchodnom Poľsku; doposiaľ nevyjasnená etnická príslušnosť nositeľov (uvažuje sa o Praslovanoch); presah až na Moravu a Slovensko; pozri *Slovania*

Přebohaté hodinky vévody z Berry - Baleka: čes. názov pre *Hodinky vojvodu z Berry*

„přejítí“ - český termín používaný pre *Opomenutie a smrť novorodencov*

Přemysl oráč - Staré české báje a povesti: bájný oráč zo Stadíc, ku ktorému kôň kňažnej *Libuše* zaviedol posolstvo; český ľud dostal muža za panovníka a zakladateľa premyslovskej dynastie; pozri *české báje*

<http://es.wikipedia.org/wiki/Praga>

přechýlková klenba - *klenba přechýlková*

přeslice - čes. výraz pre *praslicu*

přízdní rebro - *rebro přízdní*